

1809 Lille Olavas siste vandring

Plassen Beitstadtrø lå oppunder berget rett opp for Beistadtrøen. Her slo Mads Haftorsen Hofstadtrøen seg ned som husmann med jord. Han var døpt 4.juli 1751. I juni 1775 gifter han seg med Olava Olsdatter, som han ventet barn sammen med. De fikk i løpet av 22 år 10 barn, hvorav 4 dør som småbarn.

Haftor, en av sønnene skulle overta plassen. Men før det skjedde - hadde folket på Beitstadtrø opplevd forhold som satte dype spor etter seg. Denne Haftor hadde en kjærlighetsaffære førjulsvinteren 1804, som resulterte i at Lille Mads ble født den 8.august året etterpå. Haftor var da 21 år, og hans elskerinne var 25 år eldre, nemlig den 46 årige Gjertrud Johnsdatter Lillelånke. Det ble en barnefødsel i dølgsmål. Gjertrud hadde som mange andre på den tiden sætertjeneste, og klarte gjennom denne litt mer ensomme tilværelsen og skjule sin tilstand, slik vi kjenner det fra mange lignende forhold tilknyttet dølgsmål. Fra justisprotokollen heter det seg at Gjertrud gjemte barnet under et grantre. Trolig ble både forholdet og barnet oppdaget av mor til Gjertrud, som pleiet ungen i nærmere 2 uker før den døde. Den 16.februar i 1806 blir Gjertrud dømt til 3 års tukthus. Hadde dette hendt 50 år tidligere, ville nok bøddelen ventet på den arme kvinnen.

Saken om dølgsmålet synes å knekke det eldre paret på Beitstadtrø, da husmannsparet dør samme år som saken kommer til doms. Tilbake sitter to mindreårige: Hans på 12 år og lille Olava på 9 år. Og på tukthuset sitter Gjertrud - og Haftor gjør seg klar til å overta både bruket og "foreldrerollen" ovenfor sine småsøsken. Livet måtte gå videre.

Det synes som om vår Haftor på denne tiden hadde slått seg ned på nabobruket Beitstadgjerdet. Haftor ventet nok på sin mye eldre venninne, for i følge Stjørdalsboka gifter Haftor seg med Gjertrud den 11.juni 1812. I 1817 får de sønnen John. Dersom de årstall som er gjengitt er korrekte, skulle altså Gjertrud på dette tidspunktet bli mor igjen 58 år gammel! Gjertrud dør 70 år gammel fra sin 25 årige yngre mann den 16.oktober i 1829. Haftor gifter seg på nytt i april året etter med den 34 årige Marit Olsdatter Bergsvedjan. Til sammen fikk de 5 barn, hvorav det siste ble født i juli 1841 - da Haftor er 57 år. Haftor Madsen Beitstadtrø dør den 12.juli 1859.

La oss vende tilbake til 1809. Mens Haftor venter på at Gjertrud skal komme tilbake fra soning, forsøker han så godt han kan å ta vare på hus og heim. Alle søsknene hjelper til, men det blir tyngre da søstrene kommer i gifteferdig alder - og drar sin vei. Haftor bor trolig alene med de to mindre søsken, Hans på 15 og Olava på 12. Lille Olava var mye for seg selv. Hun skjønte nok at ikke alt var som det skulle. Hun forstod nok ikke hva som lå i ordet dølgsmål, men skjønte at Gjertrud - kjæresten til storebror - ble tatt av

lensmannen og ført bort. Stemningen i huset preget det lille barnesinnet. Hun flyktet til skogs med sine vanskelige tanker. Da så mor og far plutselig og med kort mellomrom dør, blir det uorden og kaos. Selv om døden var hyppig gjest i grenda - ble det for meget for lille Olava. Hun hadde sine "gjemselsplasser" - slik vel alle barn alltid har hatt. Hun trakk seg tilbake til åskammen rundt Beistadsnauen. Her var hun ofte og grublet.

Møssjøen en aprildag

Alt var så vanskelig. Bitterhet, urettferdighet - var kun ord. Hvorfor ble det tisket og snakket i grenda om dølgsmål, Gjertrud og ”tukthus”? Hva var et tukthus? Hvorfor måtte mamma og pappa dø? Slik gikk lille Olava også denne vakre vårdagen med sine tanker.

Det hadde vært en mild vinter, sola varmet så godt og isen på Møssjøen lå der blank og innbydende for barns viltre lyster til å skli av sted. Denne dagen hadde Olava tatt seg inn til de tre lave høydene som utgjorde Hestsjøåsen. Her var det tørt. Vårsola stod midt imot og kastet skarpe reflekser fra mindre snøflekker. Det blendet lille Olava, som hadde tenkt å ta snarveien over den smale Møssjøen. Eller hadde hun tenkt seg ut på den lille øya i østenden av sjøen? (Se bildet). Om hun ikke så råka i isen - eller om isen var hel - er det ingen som vet. Den 12 årige jenta var denne vakre aprildagen i 1809 ute på sin siste vandring. Lille Olava kom ikke hjem til kvelds den dagen.

